

သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများမှ အပြိုင်အဖွဲ့များ လေ့လာချက်

လှဌေးဝင်း*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများမှ အပြိုင်အဖွဲ့များလေ့လာချက် စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် သုတေသနပြုစုပုံ၊ သုတေသနနည်းနာ၊ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါး များမှ အပြိုင်အဖွဲ့များ လေ့လာချက်ဟူ၍ အခန်း(၃)ခန်းခွဲ၍ တင်ပြထားသည်။ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါး များမှ အပြိုင်အဖွဲ့များကို လေ့လာရာ၌ ‘တို့တောရွာ’၊ ‘လေလံပွဲ’၊ ‘ရွာကျက်သရေ’၊ ‘မင်းလတ်’၊ ‘ဗေဒါ’၊ ‘ကင်းစောင့်’ဝတ္ထု ဆောင်းပါးတို့မှ အပြိုင်အဖွဲ့များကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ - အပြိုင်အဖွဲ့၊ ပုံစံတူအဖွဲ့၊ စကားသံ၊ စကားလုံး၊ ပုဒ်။

နိဒါန်း

မြန်မာစာပေလောကတွင် ရှေးအကျဆုံးနှင့်အများဆုံးတွေ့ရသော စာပေအမျိုးအစားသည် စကားပြေဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာစာပေအရေးအသား အစဖြစ်သည့် ကျောက်စာတို့သည် စကားပြေဖြင့် ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ ဇာတ်၊ နိပါတ်၊ ဝတ္ထု၊ ရာဇဝင်စသည်တို့သည်လည်း များသောအားဖြင့် စကားပြေဖြင့် ရေးသားထားသော စာများဖြစ်သည်။ ထိုစာများကိုရေးသားသော စာရေးသူသည်ရည်ရွယ်ချက် အမျိုးမျိုး ရှိသည့်အတိုင်း အကြောင်းအရာတို့သည်လည်း အမျိုးမျိုးပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများကို လေ့လာလျှင် သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ရည်ရွယ်ချက်စေတနာကို အထင်အရှားတွေ့ရ သည်။ စာရေးသူပြောလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ကို ပေါ်လွင်စေရန် ပုံစံတူပုဒ်စုများ၊ ဝါကျများကို အပြိုင်ဖွဲ့ဆို ကြသည်။ ထိုသို့အပြိုင်ဖွဲ့ဆိုရာတွင် ပုံစံတူတစ်ခုကို ထပ်ကာထပ်ကာ သုံး၍ဖွဲ့ဆိုခြင်း၊ သဘောချင်း တူသောအကြောင်းအရာကို အပြိုင်ဖွဲ့ဆိုခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ဘက် အကြောင်းအရာများကို အပြိုင်ဖွဲ့ဆိုခြင်း ဖြင့် ဆိုလိုချက်သဘောကို ထင်ရှားသိမြင်လွယ်စေသည်။ သိပ္ပံမောင်ဝသည် သူ၏ဝတ္ထုဆောင်းပါးများ တွင် ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့များကို အသုံးပြု၍ စာဖတ်သူနှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးသားနိုင်စွမ်းရှိသည်ကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့သုတေသနပြုရာတွင် သုတေသနပြုစုပုံ၊ သုတေသန နည်းနာနှင့် စိစစ် လေ့လာချက်ဟူ၍ အခန်းများခွဲကာ လေ့လာတင်ပြပါမည်။

၁။ သုတေသနပြုစုပုံ

သုတေသနပြုရာတွင် စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်၊ သုတေသနမေးခွန်းနှင့်ပြဿနာ၊ သုတေသန ခေါင်းစဉ်နှင့် ပြဿနာဆက်စပ်ပုံ၊ ပြုစုပုံဟူ၍ ခွဲခြားတင်ပြပါမည်။

* မြန်မာစာပေ၊ မအူပင်တက္ကသိုလ်

၁၊ ၁။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ကဗျာ၊ ဝတ္ထု၊ ပြဇာတ်၊ ရသစာတမ်းများတွင် စကားထပ်ကျော့ခြင်း၊ ပုံစံတူရေးဖွဲ့ခြင်းဖြင့် စာဖတ်သူတို့၏ စိတ်ထဲ၌နှစ်သက်လာအောင်၊ ရသခံစားမှုဖြစ်လာအောင် လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်စွမ်းရှိသည်။ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထု ဆောင်းပါးများတွင်လည်း ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့များဖြင့် မည်ကဲ့သို့ဖန်တီးရေးဖွဲ့ထား သည်ဟူသော သဘောတရား များကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

အလေ့လာခံအဖြစ် သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများမှ အပြိုင်အဖွဲ့များကို ရွေးချယ်၍ အပြိုင် အဖွဲ့သဘောကို ဆွေးနွေးတင်ပြထားပါသည်။

သုတေသနပြုရန်အတွက် စကားပြေသဘောတရား၊ စကားပြေအတတ်ပညာ မောင်ခင်မင် (ခနုဖြူ)၊ ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)၊ စာပေသမုဒ္ဒရာ၌လက်ပစ်ကူးခြင်း မောင်ခင်မင် (ခနုဖြူ)၊ ရသစာပေအဖွင့် နှင့်နိဒါန်း(ဇော်ဂျီ)၊ ဝတ္ထုတိုသဘောတရား၊ ဝတ္ထုတိုဖန်တီးရေးသားမှု အတတ်ပညာ (မမိုးမြေ) စသည့် စာအုပ်များကို ကိုးကားလေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ဖတ်ရှုလေ့လာ ကိုးကားထားသော စာအုပ်များကို စာတမ်း အဆုံးတွင် ထည့်သွင်းတင်ပြထားပါသည်။

၁၊ ၂။ သုတေသနမေးခွန်းနှင့်ပြဿနာ

ဤစာတမ်းကို ပြုစုလေ့လာရာတွင်

- အဘယ့်ကြောင့် သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများကို ရွေးချယ်သုတေသနပြုရပါသနည်း။
- ဝတ္ထုဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ကို ရေးသားရာ၌ စာဖတ်သူနှစ်သက်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်လာအောင် အပြိုင် အဖွဲ့များကို မည်သို့ဖန်တီးထားရေးသားထားသနည်း။

စသည့် မေးခွန်းများကိုအခြေတည်ကာ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများကို ရေးသားရာတွင် စာရေးသူတို့သည် ပုံစံတူများကို အကြိမ်ထပ်ကာသုံးခြင်းဖြင့် ဆိုလိုချက်ကို ပိုမိုပေါ်လွင်စေကာ စာဖတ်သူတို့၏ စိတ်အာရုံကို ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းရှိသည် ဟူသောပြဿနာတစ်ရပ်ကို အဖြေရှာရန် အတွက် လေ့လာသုတေသန ပြုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၁၊ ၃။ သုတေသနခေါင်းစဉ်နှင့်ပြဿနာဆက်စပ်ပုံ

ဤစာတမ်းတွင် သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများမှ အပြိုင်အဖွဲ့များဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် သုတေသနပြုရာတွင် စာတမ်းခေါင်းစဉ်နှင့်မေးခွန်းများ၊ ပြဿနာများသည် ဆက်စပ်မှုရှိနေပါသည်။ ဝတ္ထုဆောင်းပါး တစ်ပုဒ်ကိုဖန်တီးရာတွင် လိုအပ်သည်ထက်ပို၍ ပုံစံတူများကို အကြိမ်ထပ်ကာ ထပ်ကာသုံးခြင်းဖြင့် စာဖတ်သူထင်သာမြင်သာရှိစေပြီး စိတ်ဝင်စားမှုပိုမိုရှိစေကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးမှ အပြိုင်အဖွဲ့များအကြောင်းကို လေ့လာဆန်းစစ် တင်ပြရခြင်းဖြစ်ပါ သည်။

၁၂၄။ ပြုစုပုံ

ဤစာတမ်းကို သုတေသနပြုရာတွင် သုတေသနခေါင်းစဉ်အရ အပြိုင်အဖွဲ့သဘောတရားများကို သာဓကများ ထုတ်နုတ်ကာ လေ့လာတင်ပြပြီး ထိုသာဓကများနှင့် ချိတ်ဆက်ကာ အလေ့လာခံအဖြစ် သိပ္ပံမောင်ဝ ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

ဝတ္ထုဆောင်းပါးများဖြစ်သော်လည်း စာရေးသူနှင့်စာဖတ်သူ တစ်သားတည်းဖြစ်ကာ နှစ်သက် ခံစားမှု ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ရေးသားနိုင်စွမ်းရှိသည်။ ဝတ္ထုဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ကို ရေးဖွဲ့ရာတွင် စာဆို၏ ကိုယ်တွေ့ဖြစ်လေဟန် ရေးဖွဲ့နိုင်စွမ်းရှိခြင်း၊ စာဖတ်သူနှစ်သက်ခံစားမှုဖြစ်ပေါ်အောင် စာရေးသူ၏ စိတ်ကူး၊ တူသောစကားလုံး၊ ဆန့်ကျင်ဘက်စကားလုံးများကို အပြိုင်ဖွဲ့ဆိုရေးသားထားကြောင်း လေ့လာ တင်ပြထားပါသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများသည် အပြိုင်အဖွဲ့များဖြင့်ရေးသားရာတွင် ပုံစံတူပုဒ်စုများ၊ ဝါကျများ၊ သဘောချင်းတူသောအကြောင်းအရာများ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းအရာများကို အပြိုင်အဖွဲ့ များဖြင့် ရေးသားထားသည်။ ဝတ္ထုဆောင်းပါးဖြစ်သော်လည်း စာဖတ်သူစိတ်ဝင်စားမှု ဖြစ်ပေါ်လာအောင် အပြိုင်အဖွဲ့များဖြင့် ဖန်တီး ရေးသားနိုင်စွမ်းရှိရန် လိုအပ်ကြောင်း သုံးသပ်တင်ပြထားပါသည်။

သုတေသနနည်းနာ

ဤစာတမ်းတွင် အပြိုင်အဖွဲ့သဘောတရားနည်းနာများကို ကိုးကားထုတ်နုတ် တင်ပြထားပါ သည်။ အပြိုင်အဖွဲ့များသည် ရေးဟန်ထဲတွင်ပါဝင်သည်။ ရေးဟန်လေ့လာရာတွင် အရေးပါသော ရှေ့ မျက်နှာစာသို့ ထုတ်ပြခြင်းသဘောတရားနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ ပန်းချီရေးဆွဲရာတွင် ပန်းချီကား တစ်ချပ်၏ ရှေ့မျက်နှာစာနှင့် နောက်ခံဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ မအူပင်တက္ကသိုလ်၏ ပုံကိုပန်းချီရေးဆွဲလျှင် ရှေ့မျက်နှာစာ၌ ပင်မတက္ကသိုလ်ကြီး ၏ပုံကို ထင်ထင်ရှားရှားရေးဆွဲရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအပိုင်းသည် ရှေ့မျက်နှာစာ အပိုင်းဖြစ်သည်။ ထိုပင်မတက္ကသိုလ်၏ပုံနောက်တွင် သစ်ပင်များ၊ လယ်ကွင်းများ၊ အဆောင်ငယ်များကို ရေးဆွဲရမည်။ ထိုအပိုင်းသည် နောက်ခံအပိုင်းဖြစ်သည်။ ပန်းချီကားတစ်ချပ်တွင် ရှေ့မျက်နှာစာရော နောက်ခံပါပါဝင်သည်။ သို့ရာတွင် အရေးကြီးသောအပိုင်းသည် မျက်နှာစာသို့ ထုတ်ပြ ရသည်။

ထို့အတူပင် ရေးဟန်ကိစ္စဖြစ်သော ဘာသာစကားကိုအသုံးပြု၍ စာရေးရာတွင် ပုံမှန်သုံးနေကျ သတ်မှတ်ထားသော စည်းကမ်းများ၊ စံများသည်နောက်ခံသဘောဖြစ်သည်။ ထိုစည်းကမ်းများ၊ စံများ နှင့်အညီ မသုံးဘဲ သွေဖည်၍သုံးသော အသုံးများသည် မျက်နှာစာသဘောဖြစ်သည်။ သွေဖည်သော အသုံးများသည် ပုံမှန်အသုံးများထဲမှ ရှေ့မျက်နှာစာသို့ထိုးထွက်ပြီး ထင်းကနဲပေါ်လွင်နေပါသည်။ တွေ့ရိုး တွေ့စဉ်အသုံးများ နှင့်မတူဘဲသစ်လွင်နေပါသည်။ ရှေ့မျက်နှာစာတွင် ဖော်ပြထားသည့် ထင်းကနဲ ပေါ်လွင်နေသော သစ်ဆန်းနေသော ဘာသာစကားအသုံးများက စာဖတ်သူတို့၏ စိတ်အာရုံကို ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းရှိပါသည်။ စာတစ်ပုဒ်ရေးရာတွင် မျက်နှာစာသို့ထုတ်၍ ထင်ရှားအောင် ပြသည့်နည်းမှာ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။ ထိုသဘောနှင့်ပတ်သက်၍ ရေးဟန်ပညာနိဒါန်းစာအုပ်တွင် မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)က-

စာပေရေးဖွဲ့ရာ၌ အထူးသဖြင့် ကဗျာအရေးအဖွဲ့တွင် ရှေ့မျက်နှာစာသို့ ထုတ်ပြမှုဆိုင်ရာ နည်းနာများကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ရှေ့မျက်နှာစာသို့ ထုတ်ပြနည်းနှစ်မျိုးရှိသည်။ တစ်မျိုးမှာ ဘာသာစကား၏ စည်းကမ်းများ၊ စံများကိုသွေဖည်ချိုးဖောက်၍ သုံးသည့် နည်းဖြစ်သည်။ ထိုနည်းနာကို စံသွေခြင်းဟုခေါ်သည်။ နောက်တစ်မျိုးမှာ လိုအပ်သည် ထက်ပို၍ စည်းကမ်းနှင့်ညီအောင်၊ စံကိုအောင် ပုံစံတူများကို အကြိမ်ထပ်ကာထပ်ကာ သုံးသည့်နည်းဖြစ်သည်။ ထိုနည်းကို ထပ်ကျော့ခြင်းဟုခေါ်သည်။ (စာ ၁၈၉)

ဟုဆိုထားပါသည်။ နှစ်ကြိမ်ထပ်ပြောခြင်းဖြင့် ပိုမိုလေးနက်အောင် သုံးခြင်းဖြစ်သည် ဟုဆိုနိုင် ပါသည်။

ပုံစံအားဖြင့် ရှင်အုန်းညို၏ ‘ဂါထာခြောက်ဆယ်’ ပျို့တွင်-

မျှော်ရှုမျှော်ရှု၊ မျိုးတစ်စုတွင် (စာ ၈)
 မြော်ဆုမြော်ဆု၊ တောင့်တပြုလျက် (စာ ၉)
 ပျော်မှုပျော်မှု၊ မျှော်ကြည့်ရှု၍ (စာ ၁၀)

စသည်ဖြင့်အချိန်ပိုများတွင် ‘မျှော်ရှုမျှော်ရှု’၊ ‘မြော်ဆုမြော်ဆု’၊ ‘ပျော်မှုပျော်မှု’စသည့် နှစ်လုံးတွဲများကို နှစ်ကြိမ် ထပ်ကျော့ကာ ဖွဲ့ထားပုံမှာ ပုံမှန်ထက်ပို၍ ထူးခြားသကဲ့သို့ အလေးအနက်ထပ်ကာထပ်ကာ လျှောက်ထားဟန်မှာ ထူးခြားနေသည်။

ငါးစီးရှင်ကျော်စွာ၏ ‘မြင်းစိုင်းရွှေပြည်’ ကာချင်းတွင်-

တာဝတိံသာ နတ်ရွာလော နတ်ရွာလော ဟူသောအချို့
 ဟုတ်တည်း ရှင်ချင်း ရှင်ချင်း
 ဟုတ်တည်း ဆွေရင်း ဆွေရင်း
 ဟုတ်တည်း သည်ရင်း သည်ရင်း(မြင့်ကြည်ဦး၊ ၁၉၉၁၊ စာ ၄)

ဟူသော အဖြေများတွင် ‘နတ်ရွာလော နတ်ရွာလော’၊ ‘ရှင်ချင်း ရှင်ချင်း’ဟူ၍ နှစ်ကြိမ်ထပ်ကာ ရေးဖွဲ့ ထားခြင်းဖြင့် အလေးအနက်ပြုသည့်သဘော ပေါ်လွင်နေပါသည်။

တွင်းသင်းမင်းကြီး၏ ‘မုဒုလက္ခဏ’ ပျို့တွင်-

လှစွာလှစွာ၊ ပြင်ကလျာနှင့် ညိုပြာညိုပြာ၊ ခြောက်ပြစ်ကွာ၍ (စာ ၂၉)
 တမ်းကာတမ်းကာ၊ မလွမ်းသာလည်း၊ မှောင့်လာမှောင့်လာ နောင့်ဗျာပါကား (စာ ၃၁)

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားရာ စကားကို နှစ်ကြိမ်နှစ်ကျော့ထပ်ကာ လွမ်းလွမ်းဆွေးဆွေး မြည်တမ်းနေဟန် ပေါ်လွင်သော အရေးအဖွဲ့ဖြစ်ပါသည်။ စိတ်ခံစားမှုအရှိန်တက်လာသောအခါ စကားတစ်ခွန်းကို တစ်ကြိမ်မက ထပ်ကာထပ်ကာ ပြောတတ်သည့်သဘောကို ထင်ရှားစေပါသည်။

အပြိုင်အဖွဲ့နှင့်ပတ်သက်၍ ‘ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း’ စာအုပ်တွင် မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)က- နှစ်ကြိမ်ထပ်ကျော့ရာတွင် အစအဆုံး ထပ်ကျော့ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ထပ်တူထပ်မျှတူသော အစိတ်အပိုင်းများလည်းပါ၍ မတူသောအစိတ်အပိုင်းများ လည်းပါသောအဖွဲ့ကို အပြိုင်အဖွဲ့ဟု ခေါ်သည်။ စကားလုံးများ၊ပုဒ်များ၊ဝါကျများကို ပုံစံတူအပြိုင်ဖွဲ့ထားသော

အဖွဲ့များသည် ကဗျာမှာရော၊ စကားပြေမှာပါ တစ်မူထူးခြားသောအဖွဲ့များဖြစ်သည်။ အပြိုင်အဖွဲ့များတွင်များသော အားဖြင့် ဖွဲ့သည့်ပုံစံချင်း ထပ်တူထပ်မျှတူပြီး ပါဝင်သော စကားလုံးချင်း ကွဲပြားခြားနားသည်။ အပြိုင်ဖွဲ့ရာတွင် သဘောချင်းတူသော အကြောင်း အချက်များကို အပြိုင်ဖွဲ့သကဲ့သို့ သဘောချင်းခြားနားသော အချက်များကိုလည်း အပြိုင်ဖွဲ့ပါသည်။ အပြိုင်အဖွဲ့သည် ပုံစံတူဖွဲ့သောအဖွဲ့ဖြစ်၍ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်ပြီး စာဖတ်သူ၏အာရုံကို ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းရှိပါသည်။ ပုံမှန်အဖွဲ့များထဲ တွင်တစ်မူ ထူးခြား နေသော ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့များကိုပို၍ အာရုံပြုမိစေသည်။ ထို့ပြင်ပုံစံတူအပြိုင်ဖွဲ့ ထားသော အကြောင်းအရာများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်လည်း ဆက်စပ်သွားပြီး လေးနက် ထင်ရှားလာရသည်။ ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့များသည် ပုံမှန်ဖွဲ့ရိုးဖွဲ့စဉ်အတိုင်းမဟုတ်ဘဲ ပုံစံတစ်မျိုးတည်း ထပ်ကာထပ်ကာ ဖွဲ့ခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် ပုံမှန်မဟုတ်သော စံသွေခြင်းတစ်မျိုးပင်ဖြစ်သည်။ သတ်မှတ်ထားသည့်စံများကို ချိုးဖောက်သွေဖည်သော စံသွေအဖွဲ့နှင့် ပုံစံတူအပြိုင်ဖွဲ့သော စံသွေ အဖွဲ့နှစ်မျိုးစလုံးပင် စာပေထဲ၌မျက်နှာစာ သို့ထုတ်ပြသော အဖွဲ့များအဖြစ် အထင်အရှား ပေါ်လွင်နေမြဲဖြစ်ပါသည်။ အပြိုင်အဖွဲ့ များကို ဘာသာစကား၏ အစိတ်အပိုင်းများ လေ့လာပုံ အတိုင်း စကားသံ၊ စကားလုံး၊ ပုဒ်၊ ဝါကျဟူ၍ အဆင့်ဆင့်ခွဲခြားလေ့လာနိုင်ပါသည်။ (စာ ၂၀၉)

ဟူ၍ ဆိုထားပါသည်။

အပြိုင်အဖွဲ့များကို သုံးခြင်းဖြင့် ရရှိနိုင်သောအကျိုးကျေးဇူးကို မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)က စာဖတ်သူ ၏ စိတ်ထဲတွင် နှစ်သက်မှုပေါ်ပေါက်ပြီး စေတနာနိုးကြားလာစေရန် ရည်ရွယ်ရေးဖွဲ့သော ကဗျာ၊ ဝတ္ထု၊ ပြဇာတ်၊ ရသစာတမ်းစသည့် စာပေများတွင်မူ စကားထပ်ကျော့ခြင်း၊ ပုံစံတူထပ်၍ ရေးဖွဲ့ခြင်းတို့ဖြင့် စာဖတ်သူတို့၏ စိတ်ထဲမှာနှစ်သက်လာအောင်၊ အရသာပေါ်လာအောင် သိမ်မွေ့စွာလုပ်ဆောင်ပေး နိုင်စွမ်းရှိပါသည်။

ထို့ကြောင့် အပြိုင်အဖွဲ့များသည် စာရေးသူဆိုလိုသောသဘောကို ပို၍ပေါ်လွင်လာကာ ထင်ရှား သိသာ မြင်လွယ်ခြင်းဟူသော အကျိုးသက်ရောက်မှုကိုပေးကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၃။ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများမှ အပြိုင်အဖွဲ့များလေ့လာချက်

ကိုလိုနီခေတ်ဝတ္ထုတို ဆရာကြီးများထဲတွင် သိပ္ပံမောင်ဝသည် ထင်ရှားသူဖြစ်သည်။ ကိုလိုနီ ခေတ်စာပေတွင် ဝတ္ထုတိုစာပေနေရာရအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ကိုလိုနီခေတ်ဝတ္ထုဆရာ များသည် နိုင်ငံခြားစာပေကို ဖတ်ရှုလေ့လာပြီး မြန်မာဝတ္ထုတိုများ တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ကြံဆောင်ခဲ့သည်။ ထိုဝတ္ထုဆရာကြီးများတွင် သိပ္ပံမောင်ဝလည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ သိပ္ပံမောင်ဝသည် အစိုးရအမှုထမ်းဘဝဖြင့် နယ်စုံကို လှည့်လည်သွားလာရာ၌ ကြုံရသောနယ်စုံ ၊ လူစုံအကြောင်းကိုလည်း သူ၏ဝတ္ထုဆောင်းပါးများတွင် တွေ့ရှိရသည်။ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများမှ ‘တို့တောရွာ’၊

‘လေလံပွဲ’၊ ‘ရွာကျက်သရေ’၊ ‘မင်းလတ်’၊ ‘ဗေဒါ’ ‘ကင်းစောင့်’ ဝတ္ထုဆောင်းပါးတို့မှ အပြိုင်အဖွဲ့များကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၃။ ၁။ စကားလုံး အပြိုင်အဖွဲ့များ

သိပ္ပံမောင်ဝသည် အစိုးရအရာရှိတစ်ဦးအဖြစ်ဖြင့် အမှုထမ်းဆောင်ရင်း လယ်သမား၊ အင်းသမား စသည့် တောနေလူထုနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရသည်။ တောနေလူထု ဆင်းရဲနိမ့်ကျပုံကို တွေ့မြင်ကြား သိခဲ့ရသည်။ တောနေလူထုအပေါ်၌ ချစ်ခင်စိတ်၊ စာနာသနားစိတ်၊ စေတနာထားစိတ်များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ သည်။ ထိုအချက်ကို ကျေးလက်ဝတ္ထုဆောင်းပါးများ၌ တွေ့ရှိရသည်။ ထိုကျေးလက် ဝတ္ထုဆောင်းပါး များထဲမှ ‘တို့တောရွာ’၊ ‘လေလံပွဲ’၊ ‘ရွာကျက်သရေ’ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများမှ အပြိုင်အဖွဲ့များကို လေ့လာ တင်ပြထားပါသည်။

တို့တောရွာ ဝတ္ထုဆောင်းပါးတွင် ဇာတ်လမ်းထင်ထင်ရှားရှားမပါပေ။ မြို့ကျောင်းကို ပညာ သွားသင်သော ကျောင်းသားအားကြိုဆိုပုံ၊ အလုပ်နှင့်လက်မပြတ် ဆင်းရဲပင်ပန်းစွာ လုပ်ကိုင်ရသော် လည်း မိမိတို့ဘဝကို ကျေနပ်ရောင့်ရဲ ပျော်ရွှင်နေပုံကို သရုပ်ဖော်ရေးသားထားသည်။

တို့တောရွာဝတ္ထုဆောင်းပါးတွင် ညနေခင်းရေခပ်ဆင်းကြသည့် အပျိုတသင်းတို့သည် တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် အမှုအရာ၊ အပြောအဆို ကွဲပြားပုံကိုဖော်ပြရာ၌-

တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် ခေါ်သူခေါ်။ ပျော်လိုက်ကြတဲ့အပျိုတွေ။ အတင်းပြောလို ပြော။ ရည်းစားအကြောင်းဆွေးနွေးလိုဆွေးနွေး။ ဣန္ဒြေရရသွားသူသွား။ စကားများ သူကများ။ တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် ကျီစားသူက ကျီ စား။ (စာ ၃၀)

ဟူ၍ ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့များပါဝင်သည့် ဝါကျတိုများဖြင့် ရေးသားတင်ပြခဲ့သည်။ ထိုဝါကျတိုအပြိုင် အဖွဲ့များ ကြောင့် ရေခပ်ဆင်းလာသည့် အပျိုတသင်းတို့၏ စရိုက်သဘာဝပေါ်လွင်လာစေပါသည်။ ဝါကျ အဆုံးသတ် နောက်ဆက်မပါသည့် ဝါကျတိုများတွင် ‘ပြောလိုပြော’၊ ‘ဆွေးနွေးလိုဆွေးနွေး’ ဟု ကြိယာ တစ်မျိုးတည်းကို အလယ်က ‘လို’ခံ၍ နှစ်ကြိမ်ထပ်ဖွဲ့ထားသည်။ အနက်တူ၊ အသံတူ စကားလုံးနှစ်ကြိမ် ထပ်များကိုပြန်၍ ကျော့ယူကာ အပြိုင်ဝါကျများအဖြစ်ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ‘သွားသူ ကသွား’၊ ‘စကားများ သူကများ’၊ ‘ကျီစားသူက ကျီစား’ဟု ‘အား’သရသံများကို ပုံစံတူအပြိုင်ဖွဲ့ထား သည်။ ထိုအပြိုင်အဖွဲ့ များကြောင့် တောရွာအကြောင်း ဆောင်းပါးသည်ပင် ရွာသူတို့၏စရိုက်များ သရုပ်ပေါ်လာပြီး ဝတ္ထု သဘောသက်ဝင်ကာ ရသခံစားမှုကို ပေးနိုင်လာ သည်။

အလားတူပင် တို့တောရွာဝတ္ထုဆောင်းပါးတွင် ရေခပ်ဆင်းလာသော မိန်းမပျိုလေးများ၏ ပုံပန်းသွင်ပြင် ကို-

ရုပ်ချောသူချော၊ ရုပ်ဆိုးသူဆိုး၊ မဲမဲလည်းရှိ၊ ဖြူဖြူလည်းပါ၊ အကြည့်တန် သူတွေကမရှား၊ သနားကမားတွေကလဲ အပုံပင်။ (စာ ၃၀)

ဟူ၍ ‘ရုပ်ချောသူ’ နှင့် ‘ရုပ်ဆိုးသူ’၊ ‘မဲမဲ’ နှင့် ‘ဖြူဖြူ’၊ ‘အကြည့်တန်သူ’ နှင့် ‘သနားကမား’ တို့မှာ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည်။ ဆန့်ကျင်ဘက် စကားလုံးများကို ပုံစံတူပြု၍ အပြိုင်ဖွဲ့ဆိုထားခြင်းဖြင့်

မိန်းမပျိုလေးတို့၏ ရုပ်ဆင်းသွင်ပြင်ကို ပိုမိုပေါ်လွင်လာသည်။ အကြောင်းအရာနှင့် စကားလုံးများမှာ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော်လည်း ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့ကြောင့် ပို၍ပေါ်လွင်ကာမြင်ယောင်လာစေသည်။

‘လေလံပွဲ’ ဝတ္ထုဆောင်းပါးတွင် လေလံပွဲကျင်းပပုံနှင့် မခံချင်စိတ်၏ ဆိုးကျိုးကိုတွေ့ရသည်။ အင်းလေလံပွဲနေ့တွင် အင်းသူ၊ အင်းသားများ တစ်မြို့လုံးနေရာအနှံ့ရှိနေပုံကို-

ဟိုသွားလည်းသူတို့နှင့်တွေ့၊ သည်သွားလည်းသူတို့နှင့်တွေ့၊ ဈေးထဲမှာလည်းသူတို့၊
တရုတ်ခေါက်ဆွဲဆိုင်မှာလည်းသူတို့၊ ကုလားထမင်းဆိုင်မှာ လည်းသူတို့။ (စာ ၂၃၉)

ဟူ၍ ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့ကိုရေးသားထားပါသည်။ ‘သူတို့’ ဆိုသည့် ပိုင်ဆိုင်မှုပြုနာမ်စားနှင့် ဝိသေသပြုထားသည့် နာမ်ပုဒ်များကို ပုံစံတူအပြိုင် ရေးသားထားခြင်းဖြင့် ‘သူတို့’ ဆိုသည့်စကားလုံးကို ကိုယ်စားပြုထားသည့် အင်းသူ၊ အင်းသားတို့၏ လှုပ်ရှားသွားလာဟန်ကို စာဖတ်သူ အာရုံပြုမိလာစေသည်။ စာပိုဒ်တစ်ပိုဒ်တည်း၌ အပြိုင်အဖွဲ့ ပုံစံနှစ်မျိုးသုံးထားသည်။ ပထမဝါကျနှစ်ကြောင်းတွင် ‘သူတို့နှင့်တွေ့’ကို ပုံစံတူပြုထားသည်။ ဒုတိယဝါကျ နှစ်ကြောင်းတွင်မူ ‘သူတို့’ ဆိုသည့်စာသားကို ပုံစံတူပြုထားသည်။ ထိုသို့အပြိုင်အဖွဲ့တွင် နှစ်မျိုးခွဲ၍ အပြိုင်ဖွဲ့ခြင်း ဖြင့် စာဟန်အလှည့်အပြောင်းဖြစ်ကာ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်လာပါသည်။

အင်းဆွဲရန် လက်မှတ်ရသူများမှာ ပျော်ရွှင်ကြရပြီး မရသူတို့မှာ မပျော်ရွှင်ဘဲ ဖြစ်ကြရပုံကို-
အင်းဆွဲရန်လက်မှတ်ရသူကတရွှင်ရွှင်၊ မရသူတို့ကတမိုင်းမိုင်း။ (စာ ၂၄၂)

ဟူသော အပြိုင်အဖွဲ့တွင် ‘တရွှင်ရွှင်’ နှင့် ‘တမိုင်းမိုင်း’ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဆန့်ကျင်ဘက်နှစ်ခုကို အပြိုင်ဖွဲ့ဆိုထားခြင်းဖြင့် အင်းသူ၊ အင်းသားတို့၏ ပျော်ရွှင်မှု၊ ဝမ်းနည်းမှု၊ စိတ်ခံစားမှု အမျိုးမျိုးကို သိရှိခံစားစေနိုင်သည်။

ဗေဒါဝတ္ထုတွင် ဝန်ထောက်မောင်လူအေးသည် မိမိပိုင်နယ် ရွာစဉ်တစ်လျှောက်၌ အခွန်ကောက်ခံရပုံကို-

တင်းတင်းပျော့ပျော့၊ ချော့တန်ချော့၊ ခြောက်တန်ခြောက်၊ ဆူတန်ဆူ၊ ပူတန်ပူ
လုပ်၍ လာခဲ့၏။ (စာ ၁၅၁)

ဟူ၍ နှစ်ကြိမ်ထပ်ကျော့ပြီး ပုံစံတူအပြိုင်ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ‘တင်းတင်းပျော့ပျော့’ ဆိုသည့်သဘောချင်းခြားနား သောအချက်များကို အပြိုင်ဖွဲ့သကဲ့သို့ ‘ချော့တန်ချော့’၊ ‘ခြောက်တန်ခြောက်’၊ ‘ဆူတန် ဆူ’၊ ‘ပူတန်ပူ’ ဟူသော သဘောချင်းတူသော အကြောင်းအချက်များကိုလည်း အပြိုင်ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ထိုအပြိုင်အဖွဲ့များသည် ပုံစံတူသော အဖွဲ့ဖြစ်၍ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်ပြီး စာဖတ်သူ၏အာရုံကို ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းရှိသည်။ ဝန်ထောက်မောင်လူအေး အခွန်ရရှိရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေရပုံ အခက်အခဲများကိုလည်း စာဖတ်သူမြင်ယောင် လာစေပါသည်။ ကြိယာတူနှစ်လုံးကြားတွင် ‘တန်’ ဆိုသည့် စကားလုံးကိုထား၍ ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့များကြောင့် စာဟန်သွက်လာသည်။ မောင်လူအေး၏ စေတနာ၊ ကရုဏာနှင့် တာဝန်တို့အားပြိုင်မှုကို ခံစားလာရသည်။

ဦးကျော်ဇံသည် အခွန်မပေးဆောင်နိုင်သဖြင့် နယ်ပိုင်မင်းမောင်လူအေးထံ သွားရောက် တောင်းပန်ရန် အတွေးဝင်နေပုံကို-

ဝန်ထောက်မင်းထံ အတင်းဝင်၍ လျှောက်တော့မည်။ ဖမ်းချင်လဲဖမ်း၊
အော်ချင်လဲအော်၊ ငေါက်ချင်လဲငေါက်၊ မကြောက်နိုင်တော့ပြီ။ (စာ ၁၇၃)

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ‘ဖမ်း’၊ ‘အော်’၊ ‘ငေါက်’ ဆိုသည့် အနက်ချင်းမတူသည့် လုံးချင်းစကားလုံးများကို နှစ်ကြိမ်ထပ်၍ ပုံစံတူပုဒ်စု ပြုထားသောကြောင့် ဦးကျော်ဇံ၏ စိတ်လှုပ်ရှားမှုများသည် သရုပ်ပေါ်လာ ပါသည်။

၃၊ ၂။ ပုဒ် အပြိုင်အဖွဲ့များ

‘တို့တောရွာ’ ဝတ္ထုဆောင်းပါးတွင် ရေခပ်ဆင်းသည့်မိန်းမပျိုလေးများသည် ပလွေမှုတ်နေသည့် ကိုလူပျိုများကို မြင်တွေ့သည့် မြင်ကွင်းကို-

အသံပေးလိုပေး၊ ပြုံးသွားလိုပြုံးသွား၊ ရှက်လို့ခြေလှမ်းမှားသူကမှား၊ ကစားသလို
စောင်းပါးရိပ်ခြည် ပြောသွားသူကပြောသွား၊ ပျော်စရာပျော်စရာ၊ ပျော်စရာကြီး
ဖြစ်လေသည်။ (စာ ၃၀)

ဟုပုံစံတူအပြိုင်ဖွဲ့ဖြင့်ရေးသားထားသော ဝါကျများဖြစ်သည်။ ထိုအပြိုင်အဖွဲ့များကြောင့် သူစိမ်း ယောက်ျားလေးကို မြင်တွေ့ရသည့်အခါ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိတတ်သော မိန်းကလေးသဘာဝကို ထင်သာ မြင်သာ ရှိလာစေသည်။ ‘အသံပေးလိုပေး’၊ ‘ပြုံးသွားလိုပြုံးသွား’တွင် ဝါကျတို၌ ပုံစံတူပုဒ်စု များပါသည်။ ‘ရှက်လို့ခြေလှမ်းမှားသူကမှား’၊ ‘ကစားသလိုစောင်းပါးရိပ်ခြည် ပြောသွားသူကပြော သွား’ဆိုသည့် ဝါကျအဆုံးသတ်နောက်ဆက်မပါသော ဝါကျတိုများတွင် ‘အား’ဆိုသည့် သရသံကို ပုံစံတူပြု၍ အသံသဘောအရနှင့် ဝါကျဟန်သဘောအရ အပြိုင်ဖွဲ့ထားသည်။ ‘ပျော်စရာ ပျော်စရာ ပျော်စရာကြီး ဖြစ်လေသည်’ ဆိုသောဝါကျတွင်မူ ပုံစံတူအဖွဲ့ကို ထပ်ကာထပ်ကာကျော့၍ ရေးသားထားပါသည်။ ကျေးရွာသဘာဝအမူအရာများကို တင်ပြသော အသံပေးဆောင်းပါး ဖြစ်သော်လည်း လူ့စရိုက်လူ့သဘာဝ အမျိုးမျိုး ပေါ်လွင်လာပြီးလျှင် ဝတ္ထုအသွင်ဆောင်လာသည်။ ရသစာပေဘက်သို့ နှယ်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။

‘ရွာကျက်သရေ’ ဝတ္ထုဆောင်းပါးတွင် ကိုလိုနီခေတ် အောက်ပြည်အောက်ရွာရှိ ကျေးလက် တောရွာ တစ်ရွာ၏ ပညာရေးအခြေအနေကို တွေ့ရှိရသည်။ ထိုဝတ္ထုတွင် ဆရာစောအကြောင်း၊ ကျောင်းသူကျောင်းသားများနှင့် ဆရာစော ပြဿနာဖြေရှင်းပုံ၊ ဆရာကတော်၏ အတွေးအခေါ် အပြုအမူများကို အချိတ်အဆက်မိမိ တင်ပြထားသည်။

‘ရွာကျက်သရေ’ ဝတ္ထုဆောင်းပါးတွင် ဆရာစော၏ စာသင်ကျောင်းသည် မည်သည့် အထောက်အပံ့ကိုမျှ ခံယူထားခြင်းမရှိသဖြင့် ဆရာစောပင် အုပ်ချုပ်သူဖြစ်ကြောင်းကို-

ဆရာစောပင်ပညာအုပ်၊ သူပင်ပညာဝန်ထောက်၊ သူပင်ပညာဝန်၊ သူပင် ပညာမင်းကြီး၊
သူပင်ပညာရေးအမတ်ချုပ်ကြီး ဖြစ်လေသည်။ (စာ ၂၆၂)

ဟူ၍ ‘သူပင်’ ဆိုသည့် နာမ်စားပုဒ်ကို ပင်တိုင်ထား၍လည်းကောင်း၊ ‘ပညာ’ဆိုသည့် စကားကို အထပ်ထပ် သုံး၍လည်းကောင်း၊ ‘ပညာအုပ်’၊ ‘ပညာဝန်ထောက်’၊ ‘ပညာဝန်’၊ ‘ပညာမင်းကြီး’ ဆိုသည့် ပုဒ်လေးခုပုံစံတူ အပြိုင်ဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုအဖွဲ့သည် စာဖတ်သူ၏အာရုံကို ဆွဲဆောင်နိုင် ပြီး ဆရာစောတစ်ဦးတည်းနှင့် အရာခပ်သိမ်းကို ဆောင်ရွက်နေရသည့် ကျောင်း၏အားနည်းချက်ကို သရော်ထားသည်။

ဆရာစောသည် ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားများကို ပညာတတ်ရန် စာသင်ကြားပေးနေသော် လည်း ကတော်ဖြစ်သူ၏ အတွေးမှာ မိန်းကလေးများ စာတတ်ရန်မလိုကြောင်း ခံယူထားသူဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်သူ၏ အချစ်တော်များဖြစ်သည့် မယ်သင်၊ သန်းမြ၊ မြစိန်တို့အား ထမင်း၊ ဟင်းချက် တတ်အောင် သင်ကြားပေးပုံကို-

ဆရာကတော်ကြီးလုံ့လကြောင့် မြစိန်တို့သုံးယောက်မှာ ထမင်းချက်လည်းတတ်ကြ
လေပြီ။ ချဉ်ပေါင်ဟင်း၊ ကင်းပွန်းရွက်ဟင်း၊ ကန်စွန်းရွက် ဟင်းချက်နည်းတို့ကိုလည်း
တတ်ကြလေပြီ။ (စာ ၂၆၆)

ဟူ၍ ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့များကို ရေးသားထားသည်။ ဝါကျအဆုံးသတ် နောက်ဆက်ချင်းတူသည့် ပုဒ်စုများကို ပုံစံတူရေးထားသည်။ ထိုပုံစံတူ အပြိုင်အဖွဲ့များက မြစိန်တို့သုံးယောက်၏ ထမင်း၊ ဟင်း ချက်ပြုတ်သင်ကြားရာတွင် တတ်မြောက်မှုအခြေအနေကို ပေါ်လွင်လာစေသည်။ သရော်သည့် လေသံ ပါလာသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝရေးသားထားသော ကျေးလက်လူနေမှု သရုပ်ဖော်ဝတ္ထုဆောင်းပါးများတွင် မောင်လူအေးကို အဓိကဇာတ်ဆောင်ထားကာ ပြည်သူ့ဘဝမှန်ကို လေ့လာလိုသူ၊ ကြင်နာသနား တတ်သူ၊ စူးစမ်းလေ့လာ တတ်သူအဖြစ်တင်ပြထားသည်။ အင်္ဂလိပ်ခေတ် ကျေးလက်ပြည်သူများ၏ ဘဝအနေအထားကို အပြိုင်အဖွဲ့များ ဖြင့် ရေးသားထားမှုကြောင့် ပိုမိုပိုလွင်လာစေသည်။

မင်းလတ်ဝတ္ထုတွင် မင်းလတ်ဟူသောအမည်မှာ မန္တလေးမှပြည်သို့ အစုန်အဆန်သွားနေ သော ကူးတို့ သင်္ဘောအမည်ဖြစ်သည်။ မန္တလေးမှပြည်သို့ ခရီးနှင့်ရာတွင် လမ်းမှာနှစ်ညအိပ်ရပ်နား ပြီးနောက် နောက်တစ်နေ့ တွင် ပြည်သို့ရောက်ပုံနှင့် သင်္ဘောဖြတ်သန်းရာ၌ အတွေ့အကြုံများ၊ မြို့များ၊ ဘုရားများ၊ သင်္ဘောပေါ်ရှိ ပရိသတ်၏ အပြုအမူများ ရေးသားတင်ပြထားသည်။ စာရေးဆရာ ထိတွေ့ခံစားချက် များကို ဖတ်ချင်စဖွယ် ရေးပြထားသည်။

မင်းလတ်ဝတ္ထုတို့တွင် ဘုရားများစွာဖူး၍ မကုန်နိုင်ပုံကို-

သည်မှာကား အာနန္ဒာ၊ ထိုမှာကား ရွှေဂူကြီး၊ ထိုအနီးကား သဗ္ဗညု၊ ထိုရှေ့ကားစူဠာမဏိ၊
ထိုကွေ့တွင်ကား လောကနန္ဒာ၊ ထိုထိုသော ဘုရားတို့ကား ဓမ္မရုံကြီး၊ ဓမ္မရာဇိက၊
မင်္ဂလာစေတီအစရှိသဖြင့် များလှထွေထွေ ရေတွက်၍ပင် မကုန်နိုင်။ (စာ ၁၂၅)

ဟူ၍ ပုံစံတူစကားစုများဖြင့် အပြိုင်ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် ‘သည်မှာ’၊ ‘ထိုမှာ’၊ ‘ထိုအနီး’၊ ‘ထိုရှေ့’၊
‘ထိုကွေ့’၊ ‘ထိုထို’ အညွှန်းစကားနောက်တွင် ‘အာနန္ဒာ’၊ ‘ရွှေဂူကြီး’၊ ‘သဗ္ဗညု’၊ ‘စူဠာမဏိ’၊ ‘လောကနန္ဒာ’၊
‘ဓမ္မရုံကြီး’၊ ‘ဓမ္မရာဇိက’၊ ‘မင်္ဂလာစေတီ’ ဟူ၍ နာမ်များကိုပုံစံတူ အပြိုင်ဖွဲ့ထားသဖြင့် ဘုရားများကို
တစ်ဆူပြီးတစ်ဆူ ဖူးမြော်၍ မကုန်နိုင်အောင် ဖြစ်နေပုံကိုပေါ်လွင်စေသည်။ အညွှန်းစကားများသည်
နေရာကိုညွှန်ပြသည့်သဘော သက်ဝင်မှုချင်းတူသော်လည်း အနည်းငယ်အပြောင်း အလဲပြုထား၍
ပို၍စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်လာသည်။ အပြောဟန်ပါပြီး အသက်ဝင်နေသည်။

အထက်ပါဘုရားများ၏ အနီးပတ်ဝန်းကျင်တွင် ယခင်အချိန်က ကိုယ့်ထီးကိုယ့်နန်းနှင့် မြို့ကြီး၊
ပြကြီး များထွန်းကားခဲ့ပြီး ယခုအခါပျက်စီးနေကြောင်းကို-

ထိုထိုတိုက်တွင်ထီးကြီး၊ နန်းကြီး၊ မြို့ကြီး၊ ပြကြီးတို့ထွန်းကားခဲ့ပေပြီ။ ကာလကြာလျှင်
ထိုထိုတိုက်မှာပင် ထိုထီးကြီး၊ နန်းကြီး၊ မြို့ကြီးတို့ ပျက်စီးယိုယွင်းခဲ့ကြပေပြီ။(စာ ၁၂၅)

ဟူသော ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့တွင် ‘ထွန်းကားခဲ့ပေပြီ’နှင့် ‘ပျက်စီးယိုယွင်းခဲ့ကြပေပြီ’ ဟူသော ဆန့်ကျင်
ဘက်သဘောနှစ်ခုကို အပြိုင်ဖွဲ့ကာ ခြားနားပုံပေါ်လွင်အောင် ထိထိမိမိရေးသားထားသည်ကို သိမြင်
နိုင်ပါသည်။ ‘ထိုထိုတိုက်’ ဆိုသည့် နေရာပြပုဒ်စုနှင့် ‘ထီးကြီး’၊ ‘နန်းကြီး’၊ ‘မြို့ကြီး’၊ ‘ပြကြီး’ ဆိုသည့်
နာမ်ပုဒ်စုများကို အပြိုင်ဖွဲ့ထားသည်။ ထိုသို့အပြိုင်ဖွဲ့မှုကြောင့် သင်္ခါရသဘောသည် ပို၍ ထင်ရှားလာ
သည်။

ကင်းစောင့်ဝတ္ထုတွင် ကင်းစောင့်ဟူသောအမည်မှာ နယ်ပိုင်မင်း မောင်လူအေး နယ်လှည့်ပြီး
အခွန်ကောက်ခံရာတွင်စီးသည့် သင်္ဘောအမည်ဖြစ်သည်။ ကင်းစောင့်သင်္ဘော ညံကင်းရွာရောက်ရှိ
ပုံ၊ရွာသားများအခွန်ဆောင်ရန် အရေးတကြီးပြုမှုပုံ၊ဦးကျော်ဇံနှင့် မောင်လူအေးစကားဆိုပုံ၊ ဦးကျော်ဇံကို
ငွေ ၄ ကျပ် ချမ်းသာခွင့်ပေးပုံ ဇာတ်လမ်းဆင်ထားသည်။

ကင်းစောင့်ဝတ္ထုတွင် နယ်ပိုင်မင်း မောင်လူအေး၏ ကင်းစောင့်သင်္ဘောဆိုက်ကပ်ခါနီး ဥဩသံ
ကြားလိုက် သည်နှင့် ရွာအတွင်းရှိလူများ သင်္ဘောရှိရာသို့ လာရောက်ကြပုံမြင်ကွင်းကို သရုပ်ဖော်ရာ၌
အပြိုင်အဖွဲ့များဖြင့် ရေးဖွဲ့သရုပ်ဖော်ထားသည်။ ကင်းစောင့်သင်္ဘောကိုကြည့်ပြီး ရွာသူရွာသားများ
ပျော်ရွှင်နေကြပုံကို-

တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် တွဲသူတွဲ၊ ပိုးသူပိုး၊ ချီသူချီ၊ ရယ်သူရယ်၊ လက်ပြသူပြ
ပျော်လိုက် တွဲဖြစ်ခြင်း။ (စာ ၁၇၁)

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဤသို့ ပုံစံတူများထပ်ကာ ရေးဖွဲ့ထားသည့်အတွက် စာဖတ်
သူအတွက် နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်ပေါ်ခံစားစေသည်။ ဝါကျတစ်ကြောင်းတည်း၌ ပုံစံတူပုဒ်စုများကို ထည့်သွင်း

ခြင်းဖြင့် စာဖတ်သူတို့အာရုံ၌ မြင်ယောင်လာစေသည်။ အပြိုင်ဖွဲ့ဟန်ကြောင့် နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ် လာသည်။

၃၊ ၃။ ဝါကျ အပြိုင်အဖွဲ့များ

ဗေဒါဝတ္ထုတွင် ဝန်ထောက်မောင်လူအေးသည် အရေးပိုင်မင်းအမိန့်ဖြင့် နယ်လှည့်ထွက်ရင်း တွေ့ကြုံရ ပုံကိုရေးသားထားသည်။ မောင်လူအေး နယ်လှည့်ရာလမ်းရှိ အစုကလေးရွာတွင် သူကြီးနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ပုံ၊ ညသန်းခေါင်ကျော်မှ မိမိသင်္ဘောပေါ်သို့ ပြန်ရောက်ပုံ၊ သင်္ဘောဦးတွင် တွေးမိတွေးရာ တွေးနေရာမှ ဗေဒါကိုကြည့်ပြီးစဉ်းစားမိပုံ၊ ခပ်လှမ်းလှမ်းရှိလူဆိုးတို့၏ တဲကလေးများကိုကြည့်ရင်း ကြောက်စိတ်၊ စိုးရိမ်စိတ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ ထိုစိတ်များပြေပျောက်အောင် ကြိုးစားပြီး နောက်ဆုံးအိပ်ပျော် သွားပြီး မနက်၌အစေခံနှိုးမှ နိုးလာခဲ့ကြောင်းရေးပြထားသည်။

ဝန်ထောက်မောင်လူအေးသည် သန်းခေါင်ကျော်သည်အထိ အိပ်မရသောကြောင့် တွေးမိတွေးရာ တွေးနေမိသည်။ ထိုသို့တွေးပြီး မြစ်ရေပြင်ရှိ ဗေဒါပင်များဆီသို့ ငေးကြည့်နေမိသည်။ အပြာရောင် ဗေဒါပန်းများသည် ကြည့်ရှုသူစိတ်ကိုလည်း ကြည်နူးစေသည်။ ရေပြင်ပေါ်ရှိဗေဒါပင်ကလေးများသည် စုန်ချည်ဆန်ချည် သွားလာလှုပ်ရှားနေသည်ကို-

ရေတက်လျှင်ရေတက်နှင့်လိုက်ပါ၍ လာကြကုန်၏။ ရေကျလျှင်ရေကျနှင့် အတူဆင်း၍ ပါလာကြကုန်၏။ ကုန်းပေါ်တွင် တင်နေပြန်လျှင်လည်း ကုန်းပေါ်မှာပင် ကြီးပွားလျက် နေကြ၏။
(စာ ၁၅၄)

ဟူ၍ နှစ်ကြိမ်ထပ်ကာ အပြိုင်ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ‘ရေတက်’၊ ‘ရေကျ’၊ ‘ကုန်းပေါ်’ ဟူသော စကားလုံးများကို နှစ်ကြိမ် ထပ်ကာ အပြိုင်ဖွဲ့ဆိုထားသောကြောင့် ဗေဒါပင်ကလေး၏ လောကဓံတရားကို ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်ပြီး အားနှင့်မာန်နှင့် သွားလာလှုပ်ရှားနေဟန်ကို မြင်ယောင်လာစေပါသည်။ ဝါကျဟန်မှာလည်း ပုံစံအားဖြင့် တူညီနေသည်။ စကားလုံး၊ ပုဒ်စု၊ ဝါကျပုံစံတူအပြိုင်ဖြစ်နေသည်။ ‘ရေတက်’၊ ‘ရေကျ’ဆိုသော မတူညီသော ဆန့်ကျင်ဘက် စကားလုံးများကို အပြိုင်ဖွဲ့ထားသည်။ လောကဓံ အနိမ့်အမြင့်သဘောနှင့် လိုက်လျောစွာ ရှင်သန်နေကြရသော မမြင်သာသော သဘောသည် မြင်သာလာသည်။

ကင်းစောင့်ဝတ္ထုတွင် ကင်းစောင့်ဟူသောအမည်မှာ နယ်ပိုင်မင်း မောင်လူအေး နယ်လှည့်ပြီး အခွန် ကောက်ခံရာတွင်စီးသည့် သင်္ဘောအမည်ဖြစ်သည်။ ကင်းစောင့်သင်္ဘော ညံကင်းရွာ ရောက်ရှိပုံ၊ ရွာသားများ အခွန်ဆောင်ရန် အရေးတကြီးပြုမှုပုံ၊ ဦးကျော်ဇံနှင့် မောင်လူအေးစကားဆိုပုံ၊ ဦးကျော်ဇံကို ငွေ ၄ ကျပ် ချမ်းသာခွင့်ပေးပုံ ဇာတ်လမ်းဆင်ထားသည်။

ရွာသူရွာသားများသည် နယ်ပိုင်မင်း မောင်လူအေးထံ အခွန်ပေးဆောင်ရန်အတွက် နည်းလမ်း မျိုးစုံဖြင့် ငွေရရှိရန် ရှာဖွေနေကြရပုံမြင်ကွင်းကို-

ရွာသားတို့ကား ငွေအမျိုးမျိုးရှာနေကြကုန်၏။ ချေးသူချေး၊ ကြက်ပေါင်သူ ပေါင်၊ ဝက်ပေါင်သူပေါင်၊ မိမိတို့ ဝမ်းစာအတွက်ထားသော စပါး၊ ငါးပိတို့ကို ပေါပေါနှင့် ရောင်းစား သူတို့ကရောင်းစား၊ သားကလေးသမီးကလေးဝတ်ဆင်၍ထားသော ခြေကျင်း၊

လက်ကောက် ကလေးများဖြုတ်ကာ ပေါင်သူပေါင်၊ ကလေးများလည်း အော်ကာဟစ်ကာ
ငိုယိုကြကုန်၏။ တရွာလုံး ဆူဆူညံညံ၊ ကျွက်စီ ကျွက်စီ။ (စာ ၁၇၂)

ဟူ၍ ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့များဖြင့် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ အခွန်မဆောင်နိုင်လျှင် ထောင်ကျနိုင်သောကြောင့်
အခွန်ဆောင် နိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရရှာသော ရွာသူ၊ ရွာသားတို့၏ ဘဝအခက်အခဲကို
ထင်ရှားပေါ်လွင်စေသည်။ ‘ချေး’၊ ‘ပေါင်’ ဆိုသည့် ကြိယာများကို ပုဒ်စုတစ်ခုတည်း၌ နှစ်ကြိမ်ထပ်၍
ရေးခြင်းဖြင့် ပုံစံတူအပြိုင်သဘော ဆောင်ကာ အမူအရာအဖြစ်အပျက်များသည် အသက်ဝင်လာသည်။
စာပိုဒ်တစ်ပိုဒ်တည်း၌ အပြိုင်သဘော ဆောင်သောပုဒ်စုများ၊ ဝါကျများဖြင့် ဖွဲ့စည်းရေးသားလိုက်ခြင်း
ဖြင့် တစ်ရွာလုံးရုတ်ရုတ်သဲသဲ ဖြစ်နေသော သရုပ်သည် အသက်ဝင် လှုပ်ရှားလာပါသည်။

နယ်ပိုင်မင်းမောင်လူအေးသည်လည်း ဦးကျော်ဇံ၏ လျှောက်တင်ချက်အရ အခွန်ပေးဆောင် ရန်
ပိုက်ဆံမရှိဖြစ်သည်ကို သိရှိနေပုံကို-

ပေးစရာ စားစရာ ကြေးငွေကလည်းမရှိ။ အခွန်တော်ကလည်း ဖိမည်ဆိုလျှင် မခက်ပေ
လော။ (စာ ၁၇၄)

ဟူ၍ ပုံစံတူအပြိုင်ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ထိုအပြိုင်အဖွဲ့များကြောင့် စာရေးသူဆိုလိုသော အဓိပ္ပာယ်
အချက်အလက်များဖြင့် နှစ်သက်စရာကောင်းအောင် တင်ပြနိုင်သည်ကိုတွေ့ရသည်။ စာရေးသူ
သွားရောက်ခဲ့သော ခရီးနှင့်ပတ်သက်၍ သာမန်လမ်းညွှန်ဖော်ပြခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ အတွေ့အကြုံ
အတွေးအမြင်များကို စာဖတ်သူ နှစ်သက်လက်ခံလာအောင် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

အပြိုင်ဖွဲ့ခြင်းသည် စာပေသုံးစကား၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အပြိုင်အဖွဲ့
များကြောင့် စာဖတ်သူ၏အာရုံကို ပို၍ဆွဲဆောင်နိုင်သကဲ့သို့ အလေးအနက်ဖော်ပြသောအချက်ကို
ပို၍မှတ်မိစေသည်။ မြန်မာစကားပြေ အရေးအသားစတင်သည့် ပုဂံကျောက်စာခေတ်ကပင် အပြိုင်အဖွဲ့
များကို လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သည်။ အပြိုင်ဖွဲ့ရာတွင် အကြောင်းအရာချင်းတူသည်ကို အပြိုင်ဖွဲ့သကဲ့သို့
အကြောင်းအရာခြားနားသော အချက်များကို လည်းအပြိုင်ဖွဲ့သည်။ စကားလုံးများ၊ ပုဒ်များ၊ ဝါကျများကို
ပုံစံတူအပြိုင်ဖွဲ့ထားသော အဖွဲ့များသည် ကဗျာ၊ ဝတ္ထု၊ ရသစာတမ်းစသည့် စာပေများတွင် တစ်မူထူးခြား
သော အဖွဲ့များဖြစ်သည်။ စာဖတ်သူ၏အာရုံကို ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းရှိသည်။ သာမန်ရေးရိုးရေးစဉ်
မဟုတ်ဘဲ တစ်မူထူးခြားနေသော ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့များကို ပို၍အာရုံပြုမိ စေသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများမှ ကျေးလက်ဝတ္ထုဆောင်းပါးတွင် စာရေးသူသည် တောနေ
လူထု၏ဘဝအမှန်ကို တင်ပြရာတွင် ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့များဖြင့် ပေါ်လွင်အောင် တင်ပြသည်။
‘တို့တောရွာ’ ဝတ္ထုတွင် ဆင်းရဲသော်လည်း မိမိတို့ဘဝကိုကျေနပ်ရောင့်ရဲ ပျော်ရွှင်နေပုံ၊ ‘လေလံပွဲ’ ဝတ္ထု
တွင် အင်းသူအင်းသားများ လှုပ်ရှားသွားလာနေပုံ၊ ‘ရွာကျက်သရေ’ဝတ္ထုတွင် မြန်မာ့ကျေးလက်ရှိ
စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေး အဖက်ဖက်မှ နိမ့်ကျနေသည်ကို အားမလိုအားမရဖြစ်နေပုံများကို

စာဖတ်သူ သိရှိခံစားနိုင်အောင် ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့များဖြင့် ရေးသားထားသည်။ ထိုခေတ် မြန်မာ့ ကျေးလက်လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ပုံရိပ်ကို စာဖတ်သူတို့ မြင်ယောင်လာစေသည်။

‘ခရီးသွား’ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများမှ ‘မင်းလတ်’ဝတ္ထုတွင် ယခင်အချိန်က ကိုယ့်ထီးကိုယ့်နန်း နှင့် မြို့ကြီး ပြကြီးထွန်းကားခဲ့ပြီး ယခုအခါပျက်စီးနေကြောင်း၊ ‘ဗေဒါ’ ဝတ္ထုတွင် ဗေဒါပင်လေး၏ လောကဓံကို ကြံကြံခံနိုင် ကြောင်း၊ ‘ကင်းစောင့်’ ဝတ္ထုတွင် ရွာသားများအခွန်ဆောင်ရန် လှုပ်ရှားရုန်း ကန်နေရကြောင်းများကို စာဖတ်သူနှစ်သက် လက်ခံလာအောင်ခရီးနှင့်ပတ်သက်သည့် အတွေ့အကြုံ အတွေ့အမြင်များကို တင်ပြထားသည်။ ထိုသို့တင်ပြရာတွင် စကားသံ၊စကားလုံး၊ ပုဒ်၊ ဝါကျ များကို အပြိုင်ဖွဲ့ဆိုထားမှုကြောင့် စာရေးသူဆိုလိုချင်သော ရည်ရွယ်ချက်ကိုပေါ်လွင်ကာ စာဖတ်သူ အလွယ်တကူ သိမြင်နိုင်ခြင်းဟူသော အကျိုးရလဒ်ကိုရရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည် မျှော်လင့်မိပါသည်။

နိဂုံး

သိပ္ပံမောင်၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးအများစုကို စာဖတ်ပရိသတ် နှစ်သက်လက်ခံကြသည်။ မည်သည့် အကြောင်းအရာကို ရေးသည်ဖြစ်စေ စာဖတ်ပရိသတ်စိတ်ကို အာရုံစွဲငြိဖွယ်ဖြစ်အောင် ပုံစံတူအပြိုင် အဖွဲ့များဖြင့် ရေးဖွဲ့နိုင်စွမ်းရှိသည်။ သိပ္ပံမောင်သည် သူ့ကျင်လည်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်ကို စိတ်ဝင်စားသူ ဖြစ်သည်။ သူ့ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အကြောင်းအရာများကို ခံစားမှုအသိဖြင့် သတိမူ၍အမှားအမှန်၊ အကောင်းအဆိုး၊ အကျိုးအပြစ်တို့ကို စာဖတ်သူတို့ နားလည်သဘောပေါက်စေချင်သည်။ ထိုသို့ သိရှိ နားလည်စေရန် ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့များဖြင့် ရေးသားထားသည့်အတွက် သူ၏ဝတ္ထုဆောင်းပါးများကို စာဖတ်သူတို့စိတ်ဝင်တစား ရှိကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်အခြားသော ဝတ္ထုရေးဆရာတို့၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများမှ ပုံစံတူအပြိုင်အဖွဲ့များကိုလည်း လေ့လာသင့် သည်ဟုထင်မြင်မိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ။ (၂၀၀၄)။ စကားပြေသဘောတရား၊ စကားပြေအတတ်ပညာ(စတုတ္ထအကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအုပ်စာတိုက်။

ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ။ (၂၀၁၁)။ ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။

ဇော်ဂျီ။ (၂၀၀၄)။ ရသစာပေအဖွင့်နှင့်နိဒါန်း။ ရန်ကုန်၊ အင်ကြင်းဦးပုံနှိပ်တိုက်။

တွင်းသင်းမင်းကြီး။ (၁၉၆၀)။ မှဒုလက္ခဏာပျို့။ ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်။

မိုးမြေ၊ မ။ (၂၀၁၇)။ ဝတ္ထုတိုသဘောတရား၊ ဝတ္ထုတိုဖန်တီးရေးသားမှုအတတ်ပညာ။ ရန်ကုန်၊ စိုးမိုး လွင်မိသားစုစာပေ။

မြင့်ကြည်၊ ဦး(တည်းဖြတ်သူ)။ (၁၉၉၁)။ မြန်မာစာညွန့်ပေါင်းကျမ်း(ပထမတွဲ)။ ရန်ကုန်၊ ဖိုတိုလစ်သို ပုံနှိပ်တိုက်။

ဝ၊မောင်၊သိပ္ပံ။(၂၀၁၄)။ သိပ္ပံမောင်၏ မောင်လူအေးအပါအဝင် ဝတ္ထုဆောင်းပါးများ(ဒုတိယအကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအုပ် တိုက်။

အုန်းညို၊ ရှင်။ (၁၉၄၈)။ ဂါထာခြောက်ဆယ်ပျို့၊ ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်။

ဖတ်ရှုလေ့လာသည့် စာအုပ်စာရင်း

ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ။ (၂၀၁၈)။ စာပေသမုဒ္ဒရာ၌လက်ပစ်ကူးခြင်း(တတိယအကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာပေ။

ပွင့်လင်း၊ မောင်။ (၁၉၆၃)။ ဆောင်းပါးနှင့်ဝတ္ထုတိုရေးနည်း။ ရန်ကုန်၊ စာပေလွင်ပုံနှိပ်တိုက်။

မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၀၈)။ မြန်မာအဘိဓာန်။ ရန်ကုန်၊ နေလင်းပုံနှိပ်တိုက်။

ရန်အောင်။ (၁၉၇၄)။ ဝတ္ထု၊ ပြဇာတ်၊ ဆောင်းပါး၊ ကဗျာရေးနည်းပညာ။ ရန်ကုန်၊ စံပယ်ဦးပုံနှိပ်တိုက်။

သူရိယကန္တိ။ (၁၉၃၅)။ မြန်မာဝတ္ထုတိုများ၊ ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်း။ ၂၁/၁၂၅။ ၂၈၉။

သူရိယကန္တိ။ (၁၉၆၇)။ ဝတ္ထုရေးလိုသော် (ဒုတိယအကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ နေစိုးရိန်စာပေ။